

Ігор Савула

студент гр. ФПФМ-11,

Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль

Науковий керівник: к.е.н., доцент Віктор Русін

ДОТРИМАННЯ ГРАНИЧНИХ СУМ ВИТРАТ ПРИ РЕЄСТРАЦІЇ БЮДЖЕТНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Раціональне витрачання бюджетних коштів в умовах воєнного періоду та обмеженості фінансових ресурсів держави є вкрай важливим для забезпечення функціонування економіки України. Бюджетні установи і організації при здійсненні закупівель товарів, робіт і послуг за бюджетні кошти повинні дотримуватись максимальної економії та ефективності. З метою регулювання та недопущення перевитрат коштів урядом встановлюються вартісні обмеження для окремих товарів, які можуть закуповуватися для потреб установ, а органами Державної казначейської служби України (далі – Казначейства) здійснюється контроль при реєстрації бюджетних зобов'язань за додержанням встановлених вартісних обмежень. Однак стрімке зростання цін на товари ускладнює для дотримання бюджетними установами цих вартісних обмежень. Актуальним є дослідження шляхів удосконалення нормативно-правової бази, яка регулює встановлення обмежень для здійснення бюджетних видатків, а також казначейського контролю в цьому напрямі.

Питання щодо здійснення видатків за рахунок бюджетних коштів та особливостей казначейського обслуговування бюджетних установ досліджували В. Русін [1, с. 5], О. Піхоцька [2, с. 31], Е. Курганська [3, с. 108] та інші.

Досліджуючи функціонування органів Державної казначейської служби України в умовах воєнного стану, В. Русін наголошував на доцільності розширення їх повноважень, зокрема щодо перевірки обґрунтувань розпорядників бюджетних коштів доцільності здійснення видатків, а також недопущення оплат за договорами, у яких постачальниками (виконавцями) виступають суб'єкти господарювання, зареєстровані на тимчасово окупованих територіях [1, с. 5].

В процесі аналізу виконання бюджетів в період воєнного стану О. Піхоцька підкреслила, що громади здатні ефективно розпоряджатися та нарощувати отримані фінансові ресурси, а також швидко пристосовуватися до нових умов та викликів економіки [2, с. 31].

Основна кількість порушень бюджетного законодавства допускається при здійсненні видатків розпорядниками бюджетних. Динаміку показників попереджених правопорушень органами Державної казначейської служби України проаналізувала Е. Курганська, яка запропонувала впровадження та проведення заходів з вдосконалення управління видатками [3, с. 108].

Не зважаючи на певний внесок вчених у дослідження цієї проблематики, залишається не достатньо розкритим питання щодо встановлення обмежень для цін, за якими закуповуються товари (роботи або послуги) за бюджетні кошти.

Під час планування закупівель за рахунок бюджетних коштів установи та організації повинні орієнтуватися на граничні суми витрат, що визначені для окремих видів товарів Постановою Кабінету Міністрів України від 04.04.2001 р. № 332 (зі змінами) (далі – Постанова № 332) [4].

До таких товарів належать [4]:

- легкові автомобілі;
- мобільні телефони (придбання та утримання);
- персональний комп'ютер;
- ноутбук, крім захищеного від зовнішнього впливу (вібрації, вологості, удару, температури) ноутбука;
- комплект меблів для службового кабінету працівників різних категорій посад;
- меблі для обладнання робочих місць працівників;
- теле- і радіоапаратура, відеотехніка для службових кабінетів.

При реєстрації бюджетних зобов'язань за договорами про закупівлю органи Казначейства перевіряють дотримання розпорядниками бюджетних коштів (далі – розпорядниками) цих обмежень.

Проте граничні суми на деякі товари, що містяться у переліку до Постанови № 332, для сьогоденних умов та ринкових цін є досить низькими (наприклад, сума для придбання мобільного телефону складає лише 1200 грн, водночас ринкова ціна на смартфон починається в середньому від 3000 грн). Останній раз граничні суми витрат коригувалися урядом в сторону збільшення ще у 2018 році [4]. Це ускладнює для розпорядників дотримання вимог щодо граничних сум витрат, адже дуже складно знайти товар за низькою ціною та достатньої якості.

Слід відмітити, що обов'язковою для виконання Постанова № 332 [4] є тільки у випадку витрачання коштів державного бюджету, а для коштів місцевих бюджетів – ні. Так, постановою Кабінету Міністрів України від 04.02.2016 р. № 102 [5] до Постанови № 332 було внесено зміни, згідно з якими органам місцевого самоврядування та установам і організаціям, які утримуються за рахунок місцевих бюджетів рекомендується з урахуванням затверджених Постановою № 332 граничних сум витрат затвердити граничні суми витрат на придбання певних товарів.

Затвердити граничні суми витрат органи місцевого самоврядування можуть рішенням сесії відповідної територіальної громади. Однак більшість розпорядників, які фінансуються з місцевих бюджетів, враховуючи рекомендаційний характер пункту 2 Постанови від 04.02.2016 р. № 102 [5], таких документів не затверджує взагалі, або затверджує, але граничні суми зазначає вище ніж у Постанові № 332 [4], що підтверджує приклад, представлений в таблиці 1.

Як видно з таблиці, граничні суми витрат, затверджені рішенням міської ради в середньому у 1,5–2 рази вище зазначених у Постанові № 332, однак рекомендацією цієї постанови є врахуванням затверджених нею граничних сум витрат.

Таблиця 1

Порівняння граничних сум витрат, визначених Постановою № 332 та рішенням Кременчуцької міської ради Полтавської області

Найменування	Сума за одиницю, гривень	
	Постанова № 332	Рішення Кременчуцької міської ради
Легкові автомобілі для керівників органів місцевого самоврядування, бюджетних установ і організацій	600000	965000
Мобільний телефон: придбання	1200	8000
Персональний комп'ютер	23000	37000
Ноутбук	27000	
Комплект меблів для службового кабінету керівника органу місцевого самоврядування, бюджетної установи та організації	15000	56000
Меблі для обладнання робочих місць працівників:		
стіл письмовий	2500	4000
крісло офісне	2500	4000
стілець	1500	2500
шафа для одягу	2400	3800
шафа для паперів	2400	3800
сейф	5000	8000
стіл для комп'ютера	2500	4000
Теле- і радіоапаратура, відеотехніка для службових кабінетів	25000	40000

Джерело: складено на основі даних [4; 6].

Отже, слід відзначити неефективність встановлення граничних сум витрат для використання бюджетних коштів, яка проявляється у:

1) несвоєчасному внесенні змін до Постанови № 332 щодо вартісної межі витрат, яка залишається для окремих товарів занадто низькою, що призводить до неможливості розпорядникам її дотриматись;

2) відсутності обов'язкової вимоги для розпорядників коштів місцевих бюджетів дотримуватись граничних сум витрат, а для органів Казначейства – контролювати їх додержання, що спричиняє випадки здійснення закупівель за кошти місцевих бюджетів по завищеним цінам.

З метою підвищення результативності контролю за використанням бюджетних коштів необхідним є:

– постійний перегляд та внесення змін до граничних сум витрат, що визначені у Постанові № 332 таким чином щоб підвищити відповідність цих сум до реальних ринкових цін;

– встановлення обов'язковості дотримання Постанови № 332 для розпорядників, які використовують кошти місцевих бюджетів, а для органів Казначейства – обов'язковий контроль при реєстрації бюджетних зобов'язань за недопущенням перевищення сум, визначених Постановою № 332.

Запропоноване дозволить використовувати бюджетні кошти з максимальною економією у воєнний період.

Список використаних джерел:

1. Русін В. Особливості функціонування органів Державної казначейської служби України в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 47. С. 1–6.
2. Піхоцька О. М. Аналіз виконання бюджетів в період воєнного стану. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна*. 2022. Вип. 35. С. 25–32.
3. Курганська Е. І. Проблеми казначейського управління фінансовими ресурсами в умовах політичної кризи при переході на систему дистанційного обслуговування. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2022. № 1-2 (80-81). С. 95–109.
4. Про граничні суми витрат на придбання автомобілів, меблів, іншого обладнання та устаткування, мобільних телефонів, комп'ютерів державними органами, а також установами та організаціями, які утримуються за рахунок державного бюджету: Постанова КМУ від 04.04.2001 р. № 332. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/332-2001-%D0%BF#Text>.
5. Про внесення змін до Постанови Кабінету Міністрів України від 4 квітня 2001 р. № 332: Постанова КМУ від 04.02.2016 р. № 102. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/102-2016-%D0%BF#Text>.
6. Про граничні суми витрат: рішення Кременчуцької міської ради Полтавської області від 11.11.2022 р. URL: https://www.kremen.gov.ua/?view=search&search_type=all&search_all=%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D1%87%D0%BD%D1%96.